

Yttrande om utbildning för nyanlända elever

Yttrande avseende betänkandet **Utbildning för nyanlända elever (Ds 2013:6)**

Flyktinggruppernas Riksråd (FARR)

Sammanfattning

Flyktinggruppernas riksråd (FARR)

- Anser att det är positivt att behovet av stöd till nyanlända barn med begränsad skolbakgrund lyfts upp.
- Välkomnar att kraven på hur kartläggning av kunskaperna ska genomföras blir tydliga.
- Understryker vikten av att samordna insatserna med Elevhälsan, då många flyktingbarn upplevt traumatiska händelser, och bearbetningen av händelserna kan påverka möjligheten till inläring.
- Instämmer i att skolplikten bör kunna utvidgas för barn som förlorat mycket kunskap på grund av att de inte haft tillgång till skolgång, men anser att denna skrivning också ska inkludera svenskfödda barn som missat undervisningstid.
- Önskar understryka inte bara vikten av extra svenskaundervisning utan dessutom lägga extra vikt vid modersmålsundervisningens betydelse och att ämnesstöd kan ges på elevens modersmål.

Angående förlängd skolplikt

För barn som inte fått lika många undervisningstimmar som sina jämnåriga bör skolplikten kunna utökas, så som utredningen föreslår. FARR anser dock att denna möjlighet skall gälla elever som gått miste om undervisning lika, nyanlända barn såväl som svenskfödda. FARR anser dock inte att man ska undanta elever som inte haft skolplikt före 16 års ålder från svensk skolplikt. Många ensamkommande unga kommer i de sena tonåren och bör omfattas av skolplikten.

FARR ställer sig allmänt positivt till skrivningarna i utredningen om garanterad undervisningstid, anpassade tidsplaner och förberedelseklasser/språkintruktionsprogram, men vill påpeka hur viktigt det är att beslut om när man hamnar i förberedelseklasser/ språkintruktionsprogram och när man anses redo att lämna förberedelseklassen/ språkintruktionsprogram måste vara tydliga för både skola och elev. Vi vill också understryka hur nödvändigt det är att årskursplacering görs på god grund, och noterar att så inte alltid är fallet idag. Utredningens intentioner, att nivåer för stödinsatser och tidsramar för dessa tydliggörs, instämmer vi i. Det är viktigt att det är mycket tydligt vilka som ska ta ansvar för den nyanlända.

Kartläggning av förkunskaper

Det är viktigt att, som utredningen föreslår, slå fast tydliga riktlinjer för hur förkunskaperna hos eleverna ska kartläggas. FARR upplever dock att utredningens beräknade tidsram på 70 minuter känns alltför snäv. Däremot känns tidsramen på två månader som väl generöst gentemot skolorna. Bedömningen behöver komma igång tidigare och ambitionen höjas.

FARR instämmer i utredningens intentioner att integrera nyanlända elever så tidigt som möjligt och så mycket som möjligt med övriga elever samt anser att eventuella förberedelseklasser bör hållas nära den ordinarie undervisningen. FARR saknar en tydligare problembeskrivning av de barn som kommer mycket sent till Sverige eller som av andra anledningar riskerar att ha svårt att ta till sig

undervisningen, exempelvis på grund av att familjen fortfarande är splittrad i asylprocessen, att anhöriga är försvunna. Vi saknar också perspektiv kring hur föräldrarna påverkar elevens inlärningsförmåga, exempelvis om det rör sig om föräldrar med svår ohälsa eller föräldrar som är analfabeter.

Vårdnadshavarens roll

För många nyanlända som saknar eller har brister i sin tidigare skolgång blir vårdnadshavarens engagemang i studierna mycket viktig. I utredningen saknar vi detta perspektiv. Hur ska föräldrarna göras involverade i skolgången? För föräldern är det ofta svårt att få en uppfattning om de krav som ställs på eleven och hur de som vårdnadshavare förväntas agera. En öppen skola där föräldrarna görs delaktiga underlättar mycket för nyanlända barn och gör skolvärlden mer tillgänglig. Många nyanlända flyktbarn har gode män som vårdnadshavare. De måste också få en god kontakt med skolan för att elevens skolgång ska gynnas.

Elevhälsa

Många nyanlända barn som inte haft tillgång till skolgång kommer från länder söndertrasade av konflikter. Barnen kan bära på svåra upplevelser eller påverkas av sina föräldrars upplevelser. I hem där någon lider av exempelvis posttraumatisk stressyndrom blir nattsömnen störd av mardrömmar och skrik, och på dagtid splittrar hemska minnen koncentrationsförmågan och försvårar inlärning. Många av dessa elever uppfattas som mindre begåvade än de är, några antas ha eller diagnosticeras som elever med ADHD-problematik och ges inte det stöd de skulle behöva. Unga elever som presterar dåligt i skolan, trots att de tidigare före den psykiska ohälsan kanske varit mycket duktiga på att lära, drabbas ofta av dåligt självförtroende. Risker för nedstämdhet och självskadebeteenden måste beaktas. Elevhälsan bör ha en än mer framträdande roll när det gäller att stötta nyanlända elever med bristande skolbakgrund.

Språkundervisning

FARR instämmer i utredningens förslag om prioriterad timplan, att utökad undervisning i svenska ska kunna erbjudas nyanlända elever och att det är lämpligt att i första hand göra detta inom ordinarie schema, exempelvis under Elevens val. Vi vill också tydligt understryka vikten av modersmålsundervisning och modersmålsstöd i andra ämnen vilket är mycket viktigt för att barnen inte ska tappa i kunskapsinhämtning på grund av utökad undervisning i svenska.